

Hospodářský rozvoj II.

Vladan Hodulák

Osnova

- Nástup neoliberalismu
- Problémy strategie nahrazování dovozu
- Východoasijský model
- Ekonomické reformy v RZ
- RZ a WTO

Nástup neoliberalismu

- Strukturalismus ovlivňoval praktickou politiku do 70. let
- Od 80. let byl vystřídán neoliberalismem
- Znaky
 - trh sám je schopen zajistit rozvoj, co brání rozvoji je naopak státní intervence
 - obhajoba volného obchodu

Problémy strategie nahrazování dovozu

- Od 60. let nárůst nerovnováh v ekonomikách RZ
 - Chronické deficity rozpočtů (státní investice, prodělečné podniky, cenová regulace, byrokracie)
 - Deficity běžného účtu platební bilance (soustředění na domácí trh, pokles exportu, potřeba dovozu kapitálu, nadhodnocené kurzy)
- Výsledný systém byl neudržitelný – nedokázal zaplatit sám sebe
- Přesto se jej vlády dlouho držely
 - Neschopnost přiznat chybu – jediná alternativa byla přesně to, proti čemu bojovali
 - Rozdělení zisků v rámci přijaté politiky (vliv zájmových skupin)
 - Neschopnost změnit politický kurz vedla k zadlužování

Východoasijský model

- Od 70. let bylo zřejmé, že malá skupina zemí v Asii daleko předčí ostatní RZ
 - Růst HDP
 - Růst průmyslu
 - Růst exportu a změna jeho struktury
- Tyto státy aplikovali exportně orientovanou strategii růstu, dvě vysvětlení
 - Aplikace neoliberalního přístupu k rozvoji
 - Aplikace příznivé industriální politiky vlády

Table 7.1
Comparative Economic Performance, Selected Developing Countries
(Average Annual Rates of Change)

	1965-1990	1985-1995
<i>Growth of per Capita GNP</i>		
East Asia and the Pacific	5.3	7.2
Sub-Saharan Africa	0.2	-1.1
South Asia	1.9	2.9
Latin America and the Caribbean	1.8	0.3
<i>Growth of Manufacturing</i>		
East Asia and the Pacific	10.3	15.0
Sub-Saharan Africa	n.a.*	0.2
South Asia	4.5	5.3
Latin America and the Caribbean	8.3	2.5
<i>Growth of Exports</i>		
East Asia and the Pacific	8.5	9.3
Sub-Saharan Africa	6.1	0.9
South Asia	1.8	6.6
Latin America and the Caribbean	-1.0	5.2

*n.a. = not available.

Source: World Bank, *World Development Report*, various issues.

Table 7.2
GNP per Capita, Selected Developing Countries (1985 US Dollars)

	1960	1990	Percent Change
Hong Kong	2,247	14,849	561
Singapore	1,658	11,710	606
Taiwan	1,256	8,063	542
South Korea	904	6,673	638
Mexico	2,836	5,827	105
Malaysia	1,420	5,124	261
Argentina	4,462	4,706	5
Chile	2,885	4,338	50
Brazil	1,784	4,042	127
Thailand	943	3,580	280
Zaire/Congo	489	2,211	352
Indonesia	638	1,974	211
Pakistan	638	1,394	118
India	766	1,264	65
Nigeria	567	995	75
Kenya	659	911	38
Zambia	965	689	-29
Tanzania	319	534*	67

*Data for 1988.

Source: Penn World Tables.

Východoasijský model

- Protržní vysvětlení (IMF, WB)
 - Vstup na mezinárodní trh a tvorba stabilního makroekonomického prostředí
 - V první fázi nahrazování dovozu
 - V druhé fázi přechod na export (selektivní liberalizace obchodu)
 - Nízká inflace, nízký dluh (když, tak z domácích úspor), odpovídající kurz
- Vysvětlení industriální politikou
 - Tři fáze industrializace, vláda v každé fázi vybere perspektivní odvětví, do kterých jsou přednostně nasměrovány investice
 - Kontrola finančního odvětví, levné úvěry pro vybrané
 - Podpora exportu – nákup surovin za světová ceny, výhodné proexportní úvěry, podpora vzdělávacího systému, výstavba infrastruktury
- Obě vysvětlení představují určitý přínos

Ekonomické reformy v RZ

- Krize rozvojových zemí na přelomu 70. a 80. let a její příčiny
- Obrácení se pro pomoc k IMF a WB – nutnost přijetí strukturálních reforem
 - Privatizace, restrukturalizace, zrušení bariér dovozu
 - Dopady na rozdělení příjmů v rámci společnosti, nezaměstnanost, redukce státního sektoru – obtížná implementace
 - Většina RZ provedla reformy, přesto růst v 90. letech poměrně slabý, změna v posledních letech, ale růst nerovnosti
 - Ekonomové argumentují, že hlavním cílem je zvýšit růst potenciálního produktu

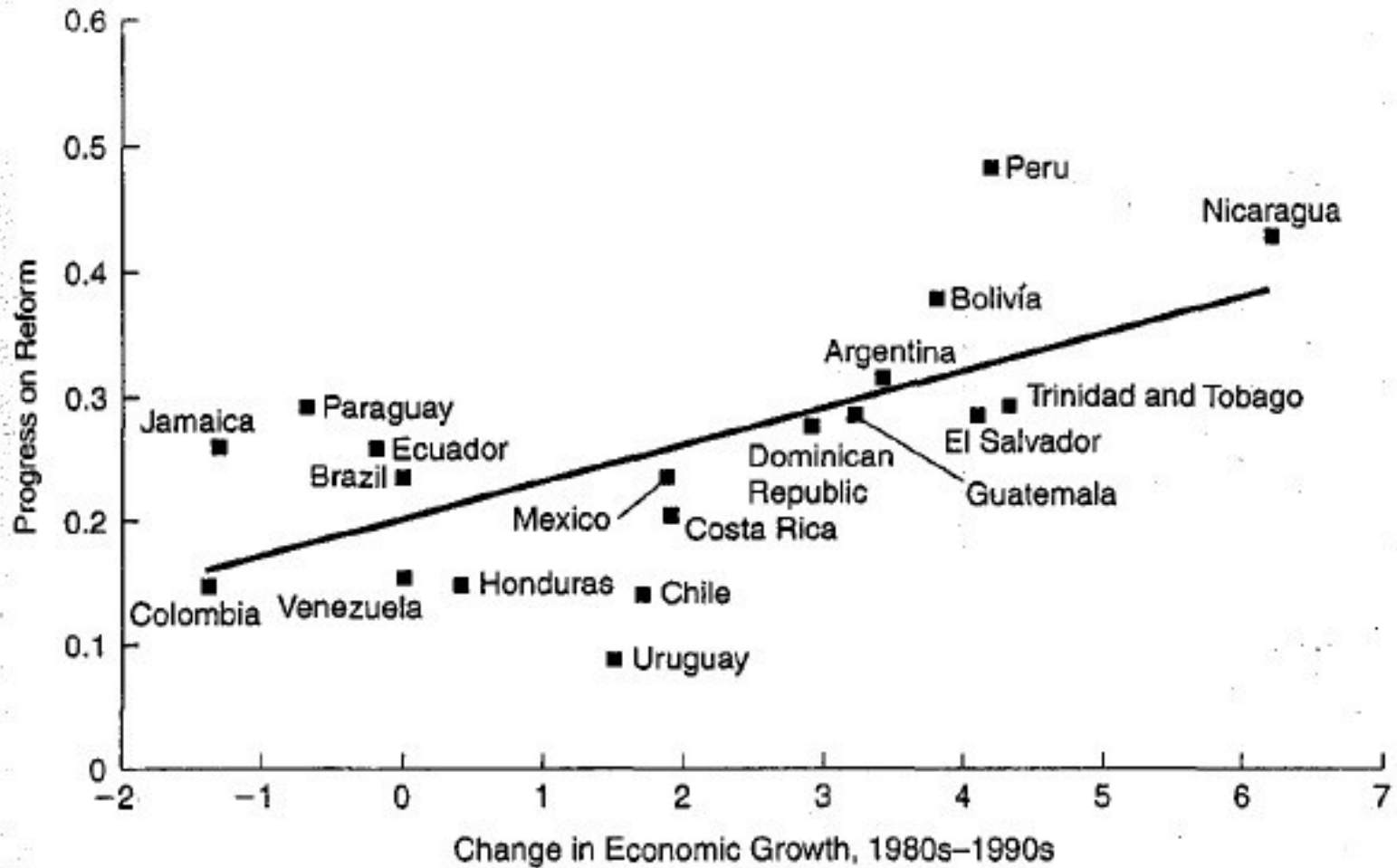

Figure 7.2 Reform and Growth in Latin America.

Source: Reform Index from IADB 1997, 96; Growth Rates from World Bank World Development Indicators.

RZ a WTO

- Přístup RZ k GATT a WTO
- Prosazování politiky volného trhu RZ
- Politika RZ ve WTO
 - úsilí o odstranění protekce a dotací v zemědělství
 - úsilí o změnu struktury cel
 - úsilí o snížení cel na textilní výrobky (úspěch v rámci Uruguayského kola, liberalizace do 10 let)
 - rozvinuté země se uchylují k administrativním překážkám
- Odhad WB 2001 – odbourání tarifů na import z RZ by jim během 10 let mohlo přinést až 500 mld. USD
- Kolo jednání z Doha 2001-2008, G20

Mezinárodní instituce - IMF

■ Charakteristika

- 1945, Washington, hlasování dle vkladů
- cíl je udržovat stabilní měnový a finanční systém
- půjčky k vyrovnání platebních bilancí

■ Vztah k RZ

- Fond nebyl původně určen pro rozvojovou pomoc, problematika mu byla přidělena dodatečně
- od 70. let specifické programy financování pro RZ (nízký úrok, delší doba splatnosti)

■ Hlavní problémy

- morální hazard, demokratický deficit

Mezinárodní instituce - WB

■ Charakteristika

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)
 - 1945, Washington, půjčky méně vyspělým zemím (935-3705 USD)
- Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)
 - 1960, půjčky a granty nejméně vyspělým zemím (pod 1065 USD)

■ Vztah k RZ

- původně hlavně obnova, nyní financování strukturálních a rozvojových programů
- nejprve čistě ziskové projekty, nyní i projekty, které nějakým způsobem omezují chudobu

■ Hlavní problémy

- narušování státní suverenity